

dr hab. Przemysław WYWIAŁ, prof. UKEN

Kraków, 10 września 2025 r.

Instytut Bezpieczeństwa i Informatyki

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej

w Krakowie

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pana mgr. Pawła KOCIKA

na temat:

Rozwój wojskowej służby zdrowia Republiki Francuskiej

w perspektywie lat 2020-2030

napisanej pod kierunkiem naukowym Promotora

Pana prof. dr. hab. Krzysztofa KUBIAKA

Podstawa wykonania recenzji

Uchwała nr 36/2025 Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie z dnia 03.07.2025 w sprawie wyznaczenia recenzentów rozprawy doktorskiej pt. *Rozwój wojskowej służby zdrowia Republiki Francuskiej w perspektywie lat 2020-2030* w postępowaniu o nadanie stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie panu mgr. Pawłowi Kocikowi.

Ocena formalna rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska liczy 314 stron i zawiera pięć rozdziałów podzielonych na podrozdziały, uzupełnionych wstępem, przedmową, podsumowaniem, załącznikami, bibliografią oraz wykazem zdjęć, rycin, tabel i wykresów.

Tytuł pracy, podobnie jak tytuły poszczególnych rozdziałów są zgodne z zawartą w nich treścią, dzięki czemu tworzą spójną i zamkniętą całość. Objętość rozdziałów jest różna, co wynika z prezentowanych w nich treści (od najkrótszego rozdziału pierwszego metodologicznego po najdłuższy rozdział drugi liczący ponad 70 stron).

Bibliografia podzielona została na takie części jak: Akty prawne, Dokumenty i materiały źródłowe, Publikacje, Strony internetowe. Na uwagę i podkreślenie zasługuje fakt, iż w znacznej części są to źródła i publikacje w języku francuskim.

Rozprawa została przygotowana w sposób staranny pod względem językowym i estetycznym. Zamieszczone materiały, w tym zdjęcia, tabele i wykresy są czytelne i przejrzyste. Strona formalna pracy nie budzi moich zastrzeżeń.

Ocena metodologiczna

Elementy metodologiczne, które są niezbędne dla pracy naukowej, zawarte zostały w pierwszym rozdziale pt. „Metodologia badań”. Autor uzasadnił podjęcie badań, w tym zaprezentował założenia badawcze, ograniczenia badawcze oraz przedstawił – co raczej rzadko spotykane w pracach naukowych i dlatego zasługujące na docenienie – nieuwzględnione w rozprawie zagadnienia.

Następnie zaprezentował ogólny problem badawczy pracy, który oddaje pytanie: *Jakie są kierunki rozwojowe wytyczone dla francuskiej wojskowej służby zdrowia w perspektywie lat 2020-2030?* Rozwiązaniu problemu ogólnego służyło poszukiwanie odpowiedzi na pięć problemów szczegółowych, również ujętych w formie pytań. Stwierdzam, iż Doktorant posiada umiejętność prawidłowego dostrzegania i identyfikowania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia.

Tak skonstruowana problematyka badań pozwoliła na określenie przedmiotu badań, którym była *francuska wojskowa służba zdrowia i jej poszczególne części składowe jako struktura niezbędna do prowadzenia działań operacyjnych przez siły zbrojne Republiki*

Francuskiej – w szczególności w konflikcie o dużej intensywności z przeciwnikiem o podobnym potencjale militarnym.

Cel pracy został określony jako *przedstawienie i ocena kierunków rozwojowych francuskiej wojskowej służby zdrowia pod kątem przygotowywania jej do konfliktu o dużej intensywności oraz możliwości uwzględnienia tych doświadczeń w planach rozwojowych służby zdrowia w polskich siłach zbrojnych*. Jego efektem miała być ocena zdolności francuskich sił zbrojnych do podjęcia działań wojennych na dużą skalę oraz detekcja zagrożeń jakie stoją na przeszkodzie do rozwoju struktur zabezpieczenia medycznego sił zbrojnych w wysoko rozwiniętym państwie demokratycznym. Autor podkreślił tutaj słusznie, iż w kontekście Polski analiza przykładu francuskiego może być szczególnie ważna ze względu na jej aspiracje do odgrywania poważniejszej roli w środowisku międzynarodowym niż obecnie. W celu uściślenia głównego celu badawczego wskazano pięć celów szczegółowych.

Jako hipotezę ogólną przyjęto twierdzenie, iż *niezbędnym warunkiem do możliwości prowadzenia wojny o dużej intensywności przez francuskie siły zbrojne w perspektywie lat 2020-2030 jest dynamiczny rozwój wojskowej służby zdrowia, struktury kluczowej do zabezpieczenia medycznego takich działań*. Również i ona została uściślona przez pięć hipotez szczegółowych.

W trakcie prowadzenia badań Doktorant wykorzystał następujące metody badawcze: analiza (analiza materiałów źródłowych, analiza krytyczna, studium przypadków); synteza; wnioskowanie; wywiad ekspercki). Stwierdzam, iż posiada on znajomość metod badawczych oraz umiejętność prawidłowego ich doboru i zastosowania. Również proces badawczy został przeprowadzony w sposób prawidłowy.

Autor dokonał również krytycznej oceny literatury przedmiotu, której atutem jest krytyczna analiza najważniejszych dzieł, a nie – co bardzo częste niestety w pracach naukowych – tylko ich wymienienie. W trakcie badań wykorzystano adekwatną literaturę i źródła poświęcone badanej problematyce.

Dysertacja została poprawnie skonstruowana pod kątem metodologicznym, a Doktorant potrafi operować terminologią metodologiczną i naukową. Zaprezentowane w pierwszym rozdziale rozważania poświęcone metodologii i teorii pokazują, że Doktorant swobodnie porusza się w przedmiotowym obszarze, czym udowadnia ugruntowaną wiedzę ogólną teoretyczną oraz wiedzę z zakresu nauk o bezpieczeństwie.

Ocena strony merytorycznej rozprawy

Jak wspomniałem wcześniej, praca składa się z pięciu rozdziałów. Struktura pracy jest spójna i logiczna. Wstęp i Podsumowanie zostały przygotowane w sposób prawidłowy.

W pierwszym rozdziale Autor omawia założenia metodologiczne, co zostało omówione powyżej.

W rozdziale drugim zaprezentowano historię wojskowej służby zdrowia we Francji i jej obecne struktury organizacyjne w siłach zbrojnych tego kraju. Autor przedstawił sięgające połowy XVI wieku początki organizacyjne systemu opieki zdrowotnej na polu walki, wyodrębnienie wojskowej służby zdrowia jako odrębnej struktury w wojsku w 1708 roku, po czasy napoleońskie. Następnie ukazał rewolucję w medycynie wojskowej w latach I wojny światowej, funkcjonowanie polowej służby medycznej w czasie bitwy pod Dien Bien Phu, wojskowej służby zdrowia na terenie Algierii oraz zabezpieczenia medycznego operacji francuskich sił zbrojnych na przełomie XX i XXI wieku, w tym działań w Czadzie i Demokratycznej Republice Konga. Kolejny podrozdział poświęcony jest współczesnym strukturalom organizacyjnym służby zdrowia francuskich sił zbrojnych z uwzględnieniem medycyny sił zbrojnych, medycyny szpitalnej, działalności edukacyjnej i szkoleniowej, działalności naukowo-badawczej, zaopatrzenia w sprzęt i materiały medyczne. Rozdział wieńczy podrozdział dotyczący współpracy cywilno-wojskowej na rzecz systemu powszechnej opieki zdrowotnej, gdzie ujęto takie zagadnienia jak: otwarcie wojskowej służby zdrowia na środowisko cywilne; wsparcie działań państwa w sytuacji kryzysowej przez wojskowy personel medyczny, na przykładzie zamachów terrorystycznych w 2015 roku; operacja Odporność (Resilience) i rola jednostek i instytucji wojskowych w zwalczaniu pandemii Covid-19; zarządzanie zasobami rezerwy wojskowej służby zdrowia w dobie niedoborów kadrowych w czynnej służbie; współpraca cywilno-wojskowa na rzecz lokalnej ludności poza granicami państwa.

W rozdziale trzecim Autor przedstawił problem zmiany modelu wojskowej służby zdrowia w kontekście nowych wyzwań geostrategicznych. Zaprezentowano tutaj takie problemy jak: nowe wyzwania geopolityczne dla interesów Republiki Francuskiej a zaangażowanie sił zbrojnych na światowym teatrze działań; rozwój zdolności operacyjnych zabezpieczenia medycznego sił zbrojnych w kierunku autonomii strategicznej; globalizacja zagrożeń zdrowotnych na podstawie wniosków z pandemii Covid-19; zjawiska niepożądane dla prawidłowego funkcjonowania wojskowej służby zdrowia; współpraca międzynarodowa

w obszarze ochrony zdrowia sił zbrojnych; projekt SSA 2020 a zdolności operacyjne wojskowej służby zdrowia; organizacja zabezpieczenia medycznego działań bojowych na poziomie strategicznym i operacyjnym na podstawie doświadczeń z operacji Barkhane w latach 2013-2022; zabezpieczenie medyczne działań bojowych na poziomie taktycznym na przykładzie misji w Afganistanie; czołówka resuscytacyjno-chirurgiczna (*l'Antenne de réanimation et de chirurgie de sauvetage* – ARCS) jako podstawowa komórka wsparcia pododdziałów na polu walki; zabezpieczenie medyczne wojsk aeromobilnych; kontrola zagrożeń CBRN; zabezpieczenie medyczne misji w różnych środowiskach działania.

W rozdziale czwartym Doktorant zaprezentował plany rozwojowe wojskowej służby zdrowia w perspektywie 2030 roku. Poddał analizie założenia ogólne dokumentu pt. *Ambicje strategiczne SSA 2030*, skupiając się na czterech zagadnieniach: zdolnościach operacyjnych, opiece zdrowotnej, zagrożeniach i ryzykach oraz nowym oczekiwaniom środowiska wewnętrznego. Przedstawił rolę nowoczesnego zarządzania zasobami ludzkimi i informacyjnymi w służbie zdrowia francuskich sił zbrojnych, poświęcając dużo uwagi reorganizacji zarządzania zasobami ludzkimi; prawidłowo funkcjonującemu zabezpieczeniu materiałowemu wojskowej służby zdrowia jako podstawie do prowadzenia działań w konflikcie o dużej intensywności; rewolucji w systemie przepływu informacji w strukturach zabezpieczenia medycznego sił zbrojnych Francji. Następnie Autor podjął się omówienia problemu psychoprofilaktyki i leczenia zaburzeń psychicznych związanych z udziałem żołnierzy w misjach poza granicami państwa. Zaprezentował aspekty medyczne ćwiczenia Orion 23 przygotowującego wojskową służbę zdrowia do konfliktu o dużej intensywności, a zaplanowanego i przeprowadzonego w obliczu pogarszającej się sytuacji bezpieczeństwa w Europie (scenariusz zakładał wybuch konfliktu zbrojnego na dużą skalę na terytorium jednego z państw sojuszników NATO z przeciwnikiem o podobnym lub większym potencjale bojowym, czyli najpewniej Federacją Rosyjską). W kolejnych podrozdziałach Doktorant dokonał analiza raportu Trybunału Obrachunkowego (Cour de Comptes) z 7 czerwca 2023 roku pt. „Wojskowa służba zdrowia, zdolności do konsolidacji” i ukazał kwestię zaawansowanych technologii i innowacji w służbie medycznej sił zbrojnych oraz inne ważne kierunki rozwojowe medycyny wojskowej w perspektywie najbliższych lat.

W ostatnim rozdziale Doktorant przedstawił konkretne rekomendacje dotyczące kroków jakie – jego zdaniem – należy podjąć w stosunku do polskiej wojskowej służby zdrowia. Autor wypracował je na podstawie wniosków z badań struktury, organizacji oraz doświadczeń jednostek i instytucji medycznych w siłach zbrojnych Francji. Według niego

zmiany te pomogą dostosować się służbie medycznej Wojska Polskiego do aktualnych wyzwań natury geostrategicznej.

Uzupełnieniem tych rozdziałów są bardzo ciekawe i cenne materiały umieszczone w załącznikach, w tym relacje, reportaże z wizyty w komórce medycznej wiodącej jednostki operacyjnej armii francuskiej oraz Instytucie Inwalidów Legii Cudzoziemskiej, a także wywiady eksperckie z żołnierzami wojskowej służby zdrowia, co umożliwiło zestawienie założeń teoretycznych zawartych w dokumentach czy informacji z przestrzeni medialnej z poglądami praktyków.

W podsumowaniu oceny części merytorycznej stwierdzam, że dysertacja została opracowana na poziomie bardzo dobrym. Jest pracą wartościową pod kątem merytorycznym i wnosi istotny wkład do badań nad tematyką wojskowej służby zdrowia. Stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, gdyż prezentuje problematykę istotną z punktu widzenia aktualnych zagrożeń w środowisku bezpieczeństwa, przede wszystkim w zakresie bezpieczeństwa militarnego oraz bezpieczeństwa zdrowotnego.

Problemy do wyjaśnienia w czasie obrony pracy doktorskiej

1. W swojej pracy Autor wykazał, że francuska wojskowa służba zdrowia pod wpływem doświadczeń potrafi dokonywać zmian w swojej strukturze, szkoleniu itp. Jak i czy w wystarczającym stopniu, w świetle badań i opinii Doktoranta, wykorzystuje ona doświadczenia płynące z trwającej wojny rosyjsko-ukraińskiej?
2. Wielokrotnie Autor wspomina o charakterystycznej dla Republiki Francuskiej formacji jaką jest Legia Cudzoziemska. Jaką obecnie – po zakończeniu ery kolonialnej i zmianach w środowisku bezpieczeństwa na przełomie XX i XXI stulecia – rolę odgrywa ona w polityce bezpieczeństwa tego państwa?
3. Po analizie doświadczeń francuskich Doktorant zaprezentował bardzo ciekawe i cenne rekomendacje dla pozytywnych zmian w wojskowej służbie medycznej Sił Zbrojnych RP – jakie mogą być największe problemy w ich wprowadzaniu w życie?

Wniosek końcowy

Recenzowana rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, podczas którego Doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną i praktyczną z obszaru nauk o bezpieczeństwie, umiejętnością posługiwania się metodami naukowymi (teoretycznymi i empirycznymi) oraz zdolnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wartość merytoryczną dysertacji oceniam pozytywnie. Praca stanowi również indywidualny dorobek jej Autora, mieszczący się w ramach nauk o bezpieczeństwie.

Reasumując: mając na uwadze powyższe uwagi oraz wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571) uznaję, że praca napisana przez Pana mgr. Pawła KOCIKA nt. „Rozwój wojskowej służby zdrowia Republiki Francuskiej w perspektywie lat 2020-2030”, przygotowana pod kierunkiem promotora prof. dr. hab. Krzysztofa KUBIAKA, spełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim. W związku z tym wnioskuję o przyjęcie dysertacji do dalszego postępowania kwalifikacyjnego w sprawie nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauki społeczne w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie oraz dopuszczenie Doktoranta do jej obrony.

Przemysław Uycie